Ceturtdiena, 2019. gada 14. novembris

P9_TA(2019)0058

Seksuālās izglītības kriminalizācija Polijā

Eiropas Parlamenta 2019. gada 14. novembra rezolūcija par seksuālās izglītības kriminalizāciju Polijā (2019/2891(RSP))

(2021/C 208/05)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā 1948. gada 10. decembra Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,

— ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM),

— ņemot vērā Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvencija), kas tika atvērta parakstīšanai 2011. gada 11. maijā;

— ņemot vērā Eiropas Padomes 2007. gada 25. oktobra Konvenciju par bērnu aizsardzību pret seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību (Lansarotes konvencija),

— ņemot vērā 1979. gada 18. decembra Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (*CEDAW*),

— ņemot vērā 1989. gada 20. novembra Konvenciju par bērna tiesībām (KBT),

— ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (turpmāk "Harta"),

— ņemot vērā Pekinas deklarāciju un Rīcības platformu, kas tika pieņemta Ceturtajā pasaules konferencē par sieviešu tiesībām 1995. gada 15. septembrī, kā arī noslēguma dokumentus, kas tika pieņemti ANO īpašajās sesijās "Pekina + 5" 2005. gadā, "Pekina + 15" 2010. gadā un "Pekina + 20" 2015. gadā,

— ņemot vērā 1994. gadā Kairā notikušo Starptautisko konferenci par iedzīvotājiem un attīstību un tās rīcības programmu,

— ņemot vērā *UNESCO* 2018. gada Starptautiskos tehniskos norādījumus par seksuālo izglītību,

— ņemot vērā 2014. gada ANO Iedzīvotāju fonda (*UNFPA*) Darbības vadlīnijas par visaptverošu seksuālo izglītību,

— ņemot vērā Pasaules Veselības organizācijas (PVO) Eiropas reģionālā biroja un Vācijas Veselības izglītības federālā centra izstrādātos seksuālās izglītības standartus Eiropā,

— ņemot vērā Eiropas Padomes cilvēktiesību komisāra 2017. gada 4. decembra ziņojumu "Sieviešu seksuālā un reproduktīvā veselība un tiesības Eiropā",

— ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) 2017. gada 20. jūnija spriedumu lietā *Bayev un citi Others | Krievija,*

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīvu 2011/93/ES par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu ([1]), ar ko aizstāj Padomes 2003. gada 22. decembra Pamatlēmumu 2004/68/TI par bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu ([2]),

— ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (*FRA*) 2019. gadā publicēto pētījumu par lesbiešu, geju, biseksuāļu un transpersonu situāciju Eiropas Savienībā,

— ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Poliju un jo īpaši 2017. gada 15. novembrī pieņemto rezolūciju par stāvokli tiesiskuma un demokrātijas jomā Polijā ([3]),

— ņemot vērā Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas 2017. gada 10. jūlija darba brauciena ziņojumu pēc Polijas apmeklējuma 2017. gada 22.–24. maijā,

— ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas 2018. gada 3. decembra darba brauciena ziņojumu pēc tam, kad saistībā ar stāvokli tiesiskuma jomā uz Poliju tika nosūtīta *ad hoc* delegācija (2018. gada 19.–21. septembrī),

— ņemot vērā 2019. gada 13. februāra rezolūciju par pretreakciju pret sieviešu tiesībām un dzimumu līdztiesību Eiropas Savienībā ([4]),

— ņemot vērā Reglamenta 132. panta 2. punktu,

A. tā kā 2019. gada 17. jūlijā iniciatīvas "Stop Paedophilia" pārstāvji Polijas Seimam iesniedza pilsoņu iniciatīvu par tiesību aktu, ar ko tiktu grozīts Polijas Krimināl kodeksa 200.b pants;

B. tā kā 2019. gada 15. oktobrī pēc parlamenta vēlēšanām un atliktas parlamentārās sesijas atsākšanas Seims pirmajā lasījumā izskatīja tiesību akta projektu un 2019. gada 16. oktobrī nobalsoja par priekšlikumu noraidīt tiesību akta projektu; tā kā tiesību akta projektu ir paredzēts atsākt skatīt pēc jaunievēlētā Seima sesijas atklāšanas 2019. gada 12. novembrī;

C. tā kā šā tiesību akta projekta mērķis ir grozīt esošos tiesību aktus par pedofilijas novēršanu un apkarošanu; tā kā pedofilijas veicināšana, pielīdzinot to visaptverošai jauniešu seksuālajai izglītībai, ir satraucoša, nepareizi izprasta un kaitīga;

D. tā kā jaunie tiesību akta projekta noteikumi paredz, ka ikvienu, kas publiski popularizē nepilngadīgo iesaistīšanos seksuālās attiecībās vai atbalsta tās, varētu sodīt ar cietumsodu līdz diviem gadiem;

E. tā kā minētie noteikumi arī attiecas uz gadījumiem, kad nolūkā popularizēt nepilngadīgo iesaistīšanos seksuālās attiecībās vai citās seksuālās darbībās vai atbalstīt tās tiek izmantoti plašsaziņas līdzekļi, kā arī minētie noteikumi attiecas uz profesijām, kas saistītas ar nepilngadīgo izglītību, ārstēšanu, aprūpi vai aizbildniecību, un šajā kontekstā ir noteikts cietumsods līdz trim gadiem; tā kā ir iesniegti priekšlikumi, lai sodus palielinātu līdz pieciem gadiem;

F. tā kā šādi noteikumi faktiski paredz krimināl atbildību par visaptverošas seksuālās izglītības nodrošināšanu nepilngadīgajiem, aizbildinoties ar pedofilijas novēršanu, un tie ietekmētu, *inter alia*, skolotājus, aktīvistus, veselības aprūpes sniedzējus, psihologus, izdevējus un žurnālistus, kā arī vecākus vai likumīgus aizbildņus;

G. tā kā konstitucionālais proporcionalitātes princips nozīmē, ka likumdevējiem nav neierobežotas rīcības brīvības pieņemt krimināltiesību noteikumus un krimināltiesības būtu jāizmanto tikai kā galējas nepieciešamības līdzeklis, tādējādi ievērojot *ultima ratio* principu; tā kā šis tiesību akta projekts pārkāptu minēto principu;

([1]) OV L 335, 17.12.2011., 1. lpp.
([2]) OV L 13, 20.1.2004., 44. lpp.
([3]) OV C 356, 4.10.2018., 44. lpp.
([4]) Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0111.

H. tā kā Polija ir ratificējusi Stambulas konvenciju, Lansarotes konvenciju, *CEDAW* un Konvenciju par bērna tiesībām un tai saskaņā ar starptautiskajām cilvēktiesībām ir pienākums nodrošināt piekļuvi visaptverošai seksuālai izglītībai un informācijai, tostarp par seksuālas izmantošanas un ļaunprātīgas izmantošanas riskiem, un sabiedrībā apkarot ar dzimumu saistītus stereotipus;

I. tā kā tāda vai citāda veida seksuālā un veselības izglītība ir jau obligāta 20 dalībvalstīs; tā kā dažas dalībvalstis, tostarp Polija, nav ievērojušas seksuālās izglītības standartus Eiropā, ko izstrādājusi PVO;

J. tā kā visaptveroša seksuālā izglītība ir uz mācību programmu balstīts process, kurā notiek mācīšana un mācīšanās par seksualitātes kognitīvajiem, emocionālajiem, fiziskajiem un sociālajiem aspektiem, un tā kā tās mērķis ir nodrošināt bērniem un jauniešiem zināšanas, prasmes, attieksmi un vērtības, kas viņiem dos iespēju aizsargāt savu veselību, labklājību un cieņu; tā kā visaptveroša seksuālā izglītība ļautu bērniem un jauniešiem attīstīt cieņpilnas sociālās un seksuālās attiecības, vienlaikus izvērtējot, kā viņu izvēle ietekmē viņu pašu un citu cilvēku labklājību; tā kā tā arī ļautu bērniem un jauniešiem izprast un nodrošināt viņu tiesību aizsardzību visa mūža garumā;

K. tā kā visaptverošas seksuālās izglītības nodrošināšana ir viens no galvenajiem instrumentiem, lai izpildītu Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību (*ICPD25*) 25. gadskārtas saistības, proti, nepieļaut, ka nav atrisināta vajadzība pēc ģimenes plānošanas, nepieļaut tādus māšu mirstības gadījumus, kas ir novēršami, un izskaust ar dzimumu saistītu vardarbību un kaitējošu praksi pret sievietēm, meitenēm un jauniešiem;

L. tā kā saskaņā ar Pamattiesību hartu, ECTK un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru sieviešu seksuālā un reproduktīvā veselība ir saistīta ar vairākām cilvēktiesībām, tostarp tiesībām uz dzīvību un cilvēka cieņu, brīvību no necilvēcīgas un pazemojošas izturēšanās, tiesībām uz veselības aprūpes pieejamību, tiesībām uz privātumu, tiesībām uz izglītību un diskriminācijas aizliegumu, kā tas atspoguļots arī Polijas Konstitūcijā;

M. tā kā tiesību akta projekts var tikt uzskatīts par papildu mēģinājumu Polijā pēdējo gadu laikā ierobežot seksuālās un reproduktīvās tiesības; tā kā mēģinājums ierobežot arī tiesības uz abortu tika apturēts 2018. gadā pēc Polijas pilsoņu masveida opozīcijas, kas tika pausta "Melnās piektdienas" gājienos;

N. tā kā ECT ir norādījusi, ka sensitīvos jautājumos, piemēram, sabiedriskās apspriešanas laikā par seksualitāti, kur vecāku viedokļi, izglītības politika un trešo personu tiesības uz vārda brīvību ir jālīdzsvaro, iestādēm nav citas izvēles kā vien izmantot objektivitātes, plurālisma, zinātniskās precizitātes kritērijus un, visbeidzot, jauniešu auditorijai paredzētas konkrēta veida informācijas lietderību;

O. tā kā daudzi bērni un pusaudži par intīmajām attiecībām uzzina, skatoties pornogrāfiju, jo īpaši tiešsaistē, un uzklausot pretrunīgu informāciju no saviem vienaudžiem; tā kā šajā kontekstā seksuālā izglītība kļūst vēl jo nozīmīgāka nolūkā nodrošināt instrumentus, kas vajadzīgi, lai jaunieši varētu droši orientēties internetā un sociālajos plašsaziņas līdzekļos un nekļūt par iedraudzināšanas tiešsaistē upuriem, palīdzētu viņiem novērtēt redzēto saturu un identificēt uz faktiem balstītu informāciju, kā arī saskatīt dzimumu stereotipu un seksisma esamību;

P. tā kā papildus zināšanu trūkumam nepilngadīgie var saskarties ar šķēršļiem kontracepcijas līdzekļu pieejamībā, piemēram, ierobežojošiem tiesību aktiem un politiku attiecībā uz kontracepcijas nodrošināšanu; tā kā pat tad, ja pusaudžiem ir iespējams iegādāties kontracepcijas līdzekļus, viņus no to iegādes var atturēt stigma, kas saistīta ar seksuālo aktivitāti starp neprecētiem partneriem un/vai kontracepcijas lietošanu, bailes no blakusparādībām vai zināšanu trūkums par kontracepcijas līdzekļu pareizu lietošanu; tā kā saskaņā ar Polijas tiesību aktiem par piekrišanas vecumu pusaudži, kas vecāki par 15 gadiem, ir likumīgi kompetenti sniegt piekrišanu seksuālām darbībām; tā kā viņiem joprojām ir vajadzīga aizbildņa piekrišana, lai saņemtu kontracepcijas līdzekļu recepti;

Q. tā kā seksuālā vardarbība ir plaši izplatīta, jo īpaši skarot nepilngadīgos, un tā būtu jāizskauž; tā kā pusaudžu grūtniecība joprojām ir nozīmīgs sociāls jautājums un tā var veicināt māšu un bērnu mirstību; tā kā visaptveroša seksuālā izglītība palīdz novērst dzimumu stereotipus un ar dzimumu saistītu vardarbību,

1. atgādina, ka papildus kopienu un valstu sociālajai un ekonomiskajai attīstībai seksuālā veselība ir būtiski svarīga personu, pāru un ģimeņu vispārējai veselībai un labklājībai, un piekļuve veselības, tostarp seksuālās un reproduktīvās veselības, aprūpei ir cilvēktiesības;

2. pauž dziļas bažas par ārkārtīgi neskaidrajiem, plašajiem un nesamērīgajiem tiesību akta projekta noteikumiem, kuri *de facto* nosaka kriminālatbildību par seksuālās izglītības izplatīšanu nepilngadīgajiem un kuru piemērošanas joma potenciāli apdraud visas personas un jo īpaši dzimumaudzinātājus, tostarp skolotājus, veselības aprūpes sniedzējus, autorus, izdevējus, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, žurnālistus un vecākus vai likumīgos aizbildņus, paredzot cietumsodus līdz trim gadiem par izglītošanu cilvēku seksualitātes, veselības un intīmo attiecību jautājumos; aizvien pauž bažas par to, ka šim tiesību akta projektam būtu pedagogus atturoša ietekme un ka viens no galvenajiem šķēršļiem seksuālās izglītības jomā ir tas, ka pedagogi netiek atbalstīti;

3. stingri uzsver, ka piekļuve visaptverošai un vecumam piemērotai informācijai par dzimumu un seksualitāti un piekļuve seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpei, tostarp seksuālajai izglītībai, ģimenes plānošanai, kontracepcijas metodēm un drošam un legālam abortam, ir būtiska, lai radītu pozitīvu un cieņpilnu pieeju seksualitātei un seksuālām attiecībām, papildus iespējai iegūt drošu seksuālo pieredzi bez piespiešanas, diskriminācijas un vardarbības; mudina visas dalībvalstis skolās ieviest visaptverošu vecumam atbilstošu seksualitāti un attiecību izglītību jauniešiem;

4. atgādina, ka šāda izglītība ir neatņemama daļa no skolu mācību programmas, lai izpildītu PVO Eiropas standartus nolūkā izglītot un aizsargāt jauniešus; apstiprina, ka šādā izglītībā būtu jāiekļauj tādi temati kā seksuālā orientācija un dzimumidentitāte, dzimumizpausme, attiecības un apstiprinoša piekrišana un informācija par negatīviem iznākumiem vai apstākļiem, piemēram, seksuāli transmisīvajām infekcijām (STI) un HIV, neplānotu grūtniecību, seksuālu vardarbību un kaitīgu praksi, piemēram, iedraudzināšanu un sieviešu dzimumorgānu kropļošanu;

5. atgādina, ka izglītība papildus tam, ka tā ir viena no pamattiesībām, ir priekšnosacījums citu to pamattiesību un pamatbrīvību izmantošanai, kuras garantētas Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pantā, Polijas konstitūcijā un Hartā; uzsver, ka, nesniedzot informāciju un izglītību par dzimumu un seksualitāti, jaunieši tiek nevis aizsargāti, bet tiek apdraudēta jauniešu drošība un labklājība, padarot viņus neaizsargātākus un mazāk informētus, neļaujot viņiem identificēt seksuālu izmantošanu, ļaunprātīgu izmantošanu un vardarbību, tostarp vardarbību ģimenē un ļaunprātīgu izmantošanu tiešsaistē, piemēram, kibervardarbību, uzmākšanos tiešsaistē un pornogrāfiju atriebības nolūkos; uzskata, ka visaptveroša seksuālā izglītība arī pozitīvi ietekmē dzimumu līdztiesības rezultātus, tostarp pārveidojot kaitīgas dzimumu normas un attieksmi pret vardarbību, kas saistīta ar dzimumu, palīdzot novērst vardarbību un seksuālu piespiešanu intīmo partneru starpā, pārtraucot klusēšanu par seksuālu vardarbību, seksuālu izmantošanu vai ļaunprātīgu izmantošanu, un dodot iespēju jauniešiem meklēt palīdzību;

6. uzsver veselības un seksuālās izglītības nozīmi, jo īpaši attiecībā uz meitenēm un LGBTI jauniešiem, kurus jo īpaši ietekmē netaisnīgas dzimumu normas; uzsver, ka šādā izglītībā jāietver jauniešu izglītošana par attiecībām, kuru pamatā ir dzimumu līdztiesība, piekrišana un savstarpēja cieņa, un tas būtu veids, kā novērst un apkarot dzimumu stereotipus, homofobiju, transfobiju un vardarbību dzimuma dēļ; norāda, ka seksuālā izglītība neveicina agrīnākas seksuālās darbības;

7. atgādina, ka Direktīvas 2011/93/ES 23. pants aicina dalībvalstis, tostarp Poliju, veikt attiecīgus pasākumus sadarbībā ar attiecīgajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, lai palielinātu informētību un mazinātu risku, ka bērni kļūst par seksuālas vardarbības vai izmantošanas upuriem;

8. atzīst pilsoniskās sabiedrības svarīgo lomu seksuālās izglītības nodrošināšanā; prasa nodrošināt attiecīgajām organizācijām pienācīgu finansējumu, izmantojot dažādus finansēšanas instrumentus ES līmenī, piemēram, daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam un citus ES izmēģinājuma projektus, kas varētu ietekmēt šo jomu;

9. nosoda nesenos notikumus Polijā, kuru laikā par seksuālo izglītību tika sniegta nepatiesa informācija, tā tika stigmatizēta un aizliegta, un jo īpaši nosoda tiesību akta projektā sniegtā pamatojuma bargo, nepiemēroto un kļūdaino saturu; aicina Polijas parlamentu atturēties no ierosinātā tiesību akta projekta pieņemšanas un nodrošināt, ka jauniešiem ir pieejama visaptveroša seksuālā izglītība un ka tie, kuri šādu izglītību un informāciju sniedz, tiek atbalstīti faktiskā un objektīvā veidā;

10. aicina Padomi saistībā ar pašreizējām uzklausīšanām par situāciju Polijā saskaņā ar LES 7. panta 1. punktu izskatīt šo jautājumu un citus apgalvojumus par pamattiesību pārkāpumiem Polijā;

11. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Komisijai, Padomei, Polijas prezidentam, valdībai un parlamentam, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.